

WIELKANOC W POCZTÓWCE ZAKŁĘTA

Wielkanoc to czas, który sprzyja zacieśnianiu więzi rodzinnych oraz przekazywaniu życzeń. Wysyłane przed laty wielkanocne pocztówki odzwierciedlały tradycję i zwyczaje związane z tymi świętami. Niezwykle barwne, pełne symboli, dawały tyle samo radości tym, którzy je pisali, jak i adresatom.

Pierwsza kartka pocztowa została wydrukowana w Austrii w 1869 roku. Po upływie 140 lat od jej wysłania, ten niezwykle wynalazek komunikacji niewerbalnej w dużym stopniu uległ zapomnieniu, a funkcja kartek z użytkowej przekształciła się w kolekcjonerską. Obecnie pocztówki są jednak ważnym i cennym materiałem źródłowym dla badaczy przeszłości. Drukowane w różnych momentach historycznych, towarzyszące konkretnym okazjom i świętom kartki pocztowe cechuje duża różnorodność tematyczna.

„Pocztówkowy zawrót głowy” to tytuł wystawy, na której zgromadzono różnorodne kartki wielkanocne sprzed lat. Jest to jedna z wielu kolekcji pamiątek Mariana Sołobodowskiego – miłośnika sztuki i działacza społecznego. Cały zbiór liczy 470 pocztówek, natomiast w ramach ekspozycji podziwiać można ponad 200 z nich. Już na pierwszy rzut oka można spostrzec, iż są to kartki drukowane różnymi technikami, co więcej – najczęściej w niewielkich nakładach. Nawiązują zarówno do symboliki religijnej, jak i świeckiej. Już sam tytuł wystawy – „Pocztówkowy zawrót głowy” mówi sam za siebie. Pocztówki wielkanocne zdumiewają bogactwem kolorystyki, różnorodnością tematyczną i obfitością motywów. Ich projektowaniem często zajmowali się powszechnie znani rysownicy i ilustratorzy. Mamy więc pocztówki – fotografie z portretami czy scenkami, których bohaterowie pozują z wielkanocnymi symbolami, pocztówki nawiązujące do folkloru regionalnego, te których głównymi bohaterami są zwierzęta, bądź dzieci oraz z tradycyjnymi motywami scen biblijnych.

Prezentowana w ramach wystawy kolekcja została podzielona na pięć grup. Pierwsza obejmuje zagadnienia związane z niezwykle barwną i bogatą obrzędowością wielkanocną, której dominantę stanowi przygotowywanie święconki oraz praktykowany do dziś śmigus dyngus. Trzon drugiej grupy tworzą trzy symbole Wielkanocy: kurczaczek, baranek i jajko. Trzecia grupa pocztówek związana jest bezpośrednio ze Zmartwychwstaniem Chrystusa. Następnie zwiedzający ujrzą małe pocztówkowe arcydzieła znanych ilustratorów książek dla dzieci: Jana Marcina Szancera, Marii Orłowskiej-Gabryś oraz Danuty Imielskiej-Gebethner. „Na ludowo” – tak w skrócie można ująć motyw przewodni piątej i zarazem ostatniej grupy pocztówek zgromadzonych na wystawie. Jedne zachwycają powagą i dostojnością, inne – za sprawą żartobliwego charakteru – wywołują na twarzy uśmiech. Wieśniaczka z naręczem palm, dzieci podziwiające z zachwytem stojącą na stole babkę wielkanocną, chłopiec polewający farbą wielkie jajko, czy też młodzieńcy, którzy oblewają panny wodą w Wielkanocny Poniedziałek. Na wielu kartkach widnieją podpisy: Wesołego Alleluja lub Wesołych Świąt. Rozbieżność ta pojawiła się w latach 70., kiedy rozpoczął się proces sukcesywnego odchodzenia od motywów religijnych na pocztówkach wielkanocnych. Słowo Alleluja ma źródło w Biblii i jest znane we wszystkich językach świata judeochrześcijańskiego. W języku hebrajskim Hallelū-Jāh

znaczyło „chwalcie Jahwe”. Sformułowanie bardzo często występowało w Psalmach, gdzie pełniło funkcję zaproszenia, by modlący się oddawali cześć Bogu. Podpisywanie kartek słowami Wesołych Świąt, a nie, jak wcześniej, Wesołego Alleluja było zatem naturalną konsekwencją zwrócenia uwagi na inne, nie religijne aspekty świąt. Zaczęto zauważać, że to także czas rodzinnych spotkań, integracji a nawet – uciechy i zabawy.

Wystawa zachęca, byśmy wśród wielkanocnych tradycji kultywowali także piękny zwyczaj wysyłania pocztówek- tych drobnych pamiątek – które mimo upływu lat kryją w sobie piękno i beztroską radość naszych przodków.

Wbrew powtarzanemu często sloganowi: „Święta, święta i po świętach...” Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu trwa w radości wielkanocnej i zaprasza zarówno do zwiedzania ekspozycji wielkanocnej prezentowanej w dworze i chałupach wiejskich, jak również wystawy pt. "Pocztówkowy zawrót głowy" eksponowanej w budynku „A” przy ul. Narutowicza. Obie wystawy będą prezentowane do końca maja bieżącego roku.

Agnieszka Jezierska – Chalicka